

Byla C-802/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. gruodžio 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Audiencia Nacional (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. gruodžio 4 d.

Baudžiamoji byla prieš:

MSIG

Pagrindinės bylos dalykas

Ispanijos teroristinės organizacijos lyderė – Slapta veika Prancūzijoje – Teroristinių kampanijų planavimas ir priemonių joms vykdyti Ispanijoje suteikimas – Kitų organizacijos narių įvykdyti teroristiniai išpuoliai Ispanijoje – Lyderės laikinas sulaikymas Prancūzijoje – Baudžiamasis persekiojimas ir laisvės atėmimas Prancūzijoje už šią veiką – Perdavimas Ispanijai – Baudžiamasis persekiojimas Ispanijoje už tuos išpuolius – Išteisinamasis nuosprendis, kuriame nurodyta, kad šios veikos ir kai kurių išpuolių atveju yra susidariusi situacija *bis in idem* – Ispanijos *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimo panaikinimas

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl aiškinimo – SESV 267 straipsnis – Tarptautinė situacija *ne bis in idem* – Sąvoka „tos pačios veikos“ ir susijusios veikos – Kelių valstybių narių baudžiamųjų nuosprendžių subendrinimas – Nacionalinės teisės aktų atitiktis Pagrindinių teisių chartijai ir Konvencijai dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo (toliau – KŠSI) – Bausmių proporcingumas

Prejudiciniai klausimai

Pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau – ESS) 19 straipsnio 3 dalies b punktą, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnį ir *Ley Orgánica del Poder Judicial española* (Ispanijos organinis teismų įstatymas, toliau – LOPJ) 4bis straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui (toliau – ESTT) yra pateikti PREJUDICINIAI KLAUSIMAI, nes AUDIENCIA NACIONAL (Nacionalinis teismas, Ispanija) (baudžiamųjų bylų kolegijos antrasis skyrius) mano, kad ESTT turi išaiškinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Pagrindinių teisių chartija) 50 straipsnio ir Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo (toliau – KŠSĮ) 54 straipsnio taikymo sritį, atsižvelgdamas į tai, ar su MSIG susijusių veikų ir nusikaltimų, dėl kurių vyksta teismo procesas Ispanijoje ir priimtas nuosprendis Prancūzijoje, atveju susidaro situacija *bis in idem*, o jeigu tokios situacijos nėra, – taip pat išaiškinti Pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 3 dalies taikymo sritį, atsižvelgdamas į visiškai įtvirtintus Sąjungos principus, išdėstytus, be kita ko, 2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatiniame sprendime 2008/675/TVR dėl teismų sprendimų ir jų pasekmių tarpusavio pripažinimo kitose valstybėse nagrinėjamosiose bylose, ir į tai, kad Ispanijos teisės aktuose nenumatyta galimų taisomųjų priemonių, taikomų siekiant išvengti bausmių neproporcingumo skiriant bausmes už nusikaltimus, kai egzistuoja lygiagretūs užsienio teismų nuosprendžiai, kurie faktiniu ir teisiniu požiūriu sudaro vieną darinį su kitais (susijusiais) Ispanijos teismų nuosprendžiais, ypač dėl to, kad Ispanijoje į tas priemones negalima atsižvelgti jokiais tikslais, nes tokia galimybė aiškiai nenumatyta *Ley Orgánica 7/2014, de 12 de noviembre, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea* (2014 m. lapkričio 12 d. Organinis įstatymas Nr. 7/2014 dėl keitimosi nuosprendžių registrų informacija ir atsižvelgimo į teismo baudžiamuosius nuosprendžius Europos Sąjungoje), kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas minėtas 2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/675/TVR, 14 straipsnio 2 dalies b ir c punktuose ir vienintelėje papildomoje nuostatoje – teisės normose, dėl kurių atitikties Sąjungos teisei taip pat turi nuspręsti ESTT. Pagal minėtas teisės normas visiškai negalima atsižvelgti į bet kokią kitos valstybės narės teismo anksčiau priimtą galutinį nuosprendį, net jei jis susijęs su tomis pačiomis veikomis; tokiu atveju Pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnio ir KŠSĮ 54 straipsnio nuostatos taip pat negali būti taikomos.

Atsižvelgiant į tai pateikti šie klausimai:

1.^a Ar nagrinėjamoje byloje, atsižvelgiant į aprašytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kuriais remtasi Ispanijoje nagrinėjant MSIG baudžiamąją bylą, ir turint omenyje įvairius anksčiau Prancūzijoje priimtus nuosprendžius dėl MSIG, pagal Pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnį ir KŠSĮ 54 straipsnį egzistuoja situacija *bis in idem*, susijusi su Ispanijoje pareikštu kaltinimu MSIG, nes įvykdytos „tos pačios veikos“, atsižvelgiant į Europos jurisprudencijoje nustatytą šios sąvokos taikymo sritį?

2.^a Bet kuriuo atveju ar tai, kad Ispanijos teisėje nėra nuostatos, leidžiančios pripažinti anksčiau kitų valstybių narių teismų priimtų galutinių nuosprendžių pasekmes, siekiant nagrinėjamoje byloje įvertinti, ar dėl veikų tapatumo egzistuoja situacija *bis in idem*, atitinka Pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnį ir KŠSI 54 straipsnį, taip pat 2002 m. birželio 13 d. Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos 1 straipsnio 3 dalį, 3 straipsnio 2 dalį, 4 straipsnio 3 ir 5 dalis?

3.^a Ar aplinkybė, kad nagrinėjamu atveju arba apskritai Ispanijos teisėje nenumatyta teisės normos, praktikos ar galiausiai teisinio mechanizmo arba procedūros, leidžiančios pripažinti valstybių narių teismų anksčiau priimtų galutinių nuosprendžių pasekmes, siekiant nustatyti, subendrinti, pritaikyti bausmes ar riboti maksimalią jų trukmę tiek bylos nagrinėjimo ir nuosprendžio priėmimo etape, tiek vėlesniame nuosprendžio vykdymo etape, alternatyviai turint tikslą tuo atveju, kai nėra dėl veikų tapatumo susidariusios situacijos *bis in idem*, užtikrinti bausmės proporcingumą, pavyzdžiui, kai nagrinėjamoje byloje egzistuoja ankstesnis kitos valstybės narės teismų priimtas nuosprendis, kuriuo skirtos sunkios bausmės (jau atliktos) už veikas, įvykdytas kartu su Ispanijoje nagrinėjamomis veikomis (t. y. įvykdytas tuo pačiu laiku ir glaudžiai susijusias ar siejamas nusikalstamo ar panašaus ryšio), prieštarauja Pagrindinių teisių konvencijos 45 straipsniui ir 49 straipsnio 3 daliai arba 2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/675/TVR dėl atsižvelgimo į apkaltinamuosius nuosprendžius Europos Sąjungos valstybėse narėse naujose baudžiamosiose bylose 7, 8, 9, 13 ir 14 konstatuojamosioms dalims ir 3 straipsnio 1, 2, 4 bei 5 dalims, taip pat 2002 m. birželio 13 d. Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos 12 konstatuojamajai daliai ir 1 straipsnio 3 daliai?

4.^a Ar, atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos arba kitų bylų aplinkybes, absoliutus anksčiau kitose ES valstybėse narėse priimtų galutinių nuosprendžių pasekmių netaikymas, aiškiai numatytas 2014 m. lapkričio 12 d. Organinio įstatymo Nr. 7/2014 dėl keitimosi nuosprendžių registrų informacija ir atsižvelgimo į teismo baudžiamuosius nuosprendžius Europos Sąjungoje, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltos Sąjungos teisės normos, 14 straipsnio 2 dalies b punkte dėl Ispanijoje taikomų apkaltinamųjų nuosprendžių, 14 straipsnio 2 dalies c punkte dėl sprendimų vykdyti nuosprendį ir vienintelėje papildomoje nuostatoje (kai tokie galutiniai nuosprendžiai abiem b ir c punktuose nurodytais atvejais priimti iki 2010 m. rugpjūčio 15 d.), atitinka:

1) Pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnį ir KŠSI 54 straipsnį (jie abu susiję su tarptautine situacija *bis in idem*);

2) 2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/675/TVR dėl atsižvelgimo į apkaltinamuosius nuosprendžius Europos Sąjungos valstybėse narėse naujose baudžiamosiose bylose 7, 8, 9, 13 ir 14 konstatuojamąsias dalis ir 3 straipsnio 1, 2, 4 bei 5 dalis, Pagrindinių teisių chartijos 45 straipsnį ir

49 straipsnio 3 dalį, taip pat teismų sprendimų tarpusavio pripažinimo Europos Sąjungoje principą.

Nurodyta tarptautinė jurisprudencija ir teisės nuostatos

2013 m. liepos 9 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Vinter ir kiti prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:2013:0709JUD006606909.

2014 m. gegužės 20 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Magyar prieš Vengriją*, CE:ECHR:2014:0520JUD007359310.

2021 m. spalio 28 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Bancsók ir Magyar prieš Vengriją*, CE:ECHR:2021:1028JUD005237415.

1950 m. lapkričio 4 d. Romoje priimta Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija.

Nurodyta Sąjungos jurisprudencija ir teisės nuostatos

2006 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Van Esbroeck*, C-436/04, EU:C:2006:165.

2006 m. rugsėjo 28 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Van Straaten*, C-150/05, EU:C:2006:614.

2007 m. liepos 18 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Kretzinger*, C-288/05, EU:C:2007:441.

ESS, ypač 19 straipsnio 3 dalies b punktas.

SESV, ypač 267 straipsnis.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, ypač 45 straipsnis, 49 straipsnio 3 dalis ir 50 straipsnis.

Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo, ypač 54 straipsnis.

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), ypač 12 konstatuojamoji dalis ir 1 straipsnio 3 dalis, 3 straipsnio 2 punktas, 4 straipsnio 3 ir 5 punktai.

2008 m. liepos 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/675/TVR dėl atsižvelgimo į apkaltinamuosius nuosprendžius Europos Sąjungos valstybėse narėse naujose baudžiamosiose bylose (OL L 220, 2008, p. 32), ypač 7, 8, 9, 13 ir 14 konstatuojamosios dalys ir 3 straipsnio 1, 2, 4 ir 5 dalys.

Nurodyta Ispanijos jurisprudencija ir teisės nuostatos

2016 m. sausio 26 d. *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas, Ispanija) II kolegijos sprendimas Nr. 18/2016.

2023 m. kovo 30 d. *Tribunal Supremo* II kolegijos sprendimas Nr. 238/2023.

1998 m. gruodžio 28 d. *Audiencia Nacional* (Nacionalinis teismas, Ispanija) baudžiamųjų bylų kolegijos sprendimas Nr. 53/1998.

2014 m. gruodžio 11 d. *Audiencia Nacional* baudžiamųjų bylų kolegijos sprendimas Nr. 32/2014.

2021 m. sausio 21 d. *Audiencia Nacional* baudžiamųjų bylų kolegijos sprendimas Nr. 1/2021.

Real Decreto de 14 de septiembre de 1882 por el que se aprueba la Ley de Enjuiciamiento Criminal (1882 m. rugsėjo 14 d. Karaliaus dekretas, kuriuo patvirtinamas Baudžiamąjį proceso įstatymas), ypač 17 ir 988 straipsniai.

1985 m. liepos 1 d. Organinis įstatymas Nr. 6/1985 (LOPJ) (BOE, Nr. 157, 1985 m. liepos 2 d., p. 20632).

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal (1995 m. lapkričio 23 d. Organinis įstatymas dėl Baudžiamąjį kodekso (BOE, Nr. 281, 1995 m. lapkričio 24 d., p. 33987), ypač 28, 73, 74, 76, 77, 78, 571 ir 572 straipsniai.

Ley Orgánica 7/2003, de 30 de junio, de medidas de reforma para el cumplimiento íntegro y efectivo de las penas (2003 m. birželio 30 d. Organinis įstatymas Nr. 7/2003 dėl reformos priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti visišką ir veiksmingą bausmių atlikimą) (BOE, Nr. 156, 2003 m. liepos 1 d., p. 25274).

Ley Orgánica 7/2014, de 12 de noviembre, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (2014 m. lapkričio 12 d. Organinis įstatymas Nr. 7/2014 dėl keitimosi nuosprendžių registrų informacija ir atsižvelgimo į teismo baudžiamuosius nuosprendžius Europos Sąjungoje) (BOE, Nr. 275, 2014 m. lapkričio 13 d., p. 93204), ypač 14 straipsnio 2 dalies b ir c punktai ir vienintelė papildoma nuostata.

Nurodytos Prancūzijos teisės nuostatos

Prancūzijos *Code pénal* (Baudžiamasis kodeksas), ypač 4211 straipsnis.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Apskritai MSIG įtariama tuo, kad buvo teroristinės organizacijos ETA lydere tuo metu, kai gyveno Prancūzijoje, t. y. nuo nenustatytos datos iki laikino sulaikymo Prancūzijoje 2004 m. spalio mėn. Ji buvo atsakinga už teroristinės organizacijos vadovybės Prancūzijoje instrukcijų perdavimą ir Ispanijoje veikiančių teroristų grupuočių veiksmų kryptį nustatymą – siuntė jiems iš Prancūzijos ir informacijos, ir materialinių priemonių teroristiniams išpuoliams vykdyti, paprastai per trečiuosius asmenis. Apskritai būtent grupuočių nariai, vadovaudamiesi bendraisiais nurodymais, priimdavo konkrečius sprendimus, kokius teroristinius veiksmus vykdyti, juos suplanuodavo ir už jų rezultatus atsiskaitydavo teroristų vadovybei.
- 2 Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs būtent su Ispanijos *Audiencia Nacional* (prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo) baudžiamųjų bylų kolegijos summarine tvarka nagrinėjama byla prieš MSIG dėl Ispanijoje įvykdytų nusikaltimų – pasikėsinimo nužudyti per teroristinį išpuolį, sužalojimo ir turto sunaikinimo: MSIG kaltinama tuo, kad dalyvavo rengiant tam tikrus teroro aktus, kuriuos tiesiogiai įvykdė kiti du ETA nariai.
- 3 Šie du teroristai tuo metu nebuvo įtraukti į policijos įrašus ir priklausė grupei „Katu“. Padėdami kitų nežinomų asmenų ir veikdami pagal gautus bendrus nurodymus, jie nusprendė užpulti policijos būstinę Ovjedo mieste. Tuo tikslu, naudodami iš ETA gautą ginkluotę, jie pagamino savadarbį automatinį prieštankinių granatų paleidimo įrenginį ir užminuotą bombą; juos jie padėjo 1997 m. liepos 21 d. Suveikė tik trys granatos, kurios atsitiktinai sprogo įvairiose vietose netoli numatyto taikinio, jos sukėlė tik materialinę žalą ir sužalojo netoliese buvusį asmenį. Užminuotą bombą surado ir nukenksmino policija.
- 4 Šie du teroristai jau buvo pripažinti kaltais už tokias veikas per prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme anksčiau 1998 m. ir 2014 m. vykusius procesus.
- 5 Prokuroras mano, kad Ovjede įvykdytus nusikaltimus iš tiesų sumanė MSIG, kuri tuo metu buvo atsakinga už teroristinės organizacijos ETA grupuotes, neįtrauktas į policijos įrašus, ir už įvairių ginklų, įskaitant granatas, tiekimą iš Prancūzijos, būtent jų pristatymą dviejų minėtų teroristų grupei.
- 6 Bendra prokuroro prašoma bausmė už šias veikas siekia 71 metus laisvės atėmimo; *ex lege* ji turėjo būti apribota iki maksimalios 30 metų laisvės atėmimo bausmės.
- 7 Be šios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme iškeltos baudžiamosios bylos, Prancūzijoje jau buvo nagrinėjamos kelios kitos baudžiamosios bylos prieš MSIG.
- 8 Kelerius metus slapta gyvenusi Prancūzijoje, MSIG 2004 m. buvo laikinai sulaikyta Prancūzijos policijos. Ji pripažinta kalta ir atliko laisvės atėmimo

bausmę Prancūzijoje, kol 2019 m. buvo perduota Ispanijai pagal kelis Europos arešto orderius.

- 9 Iš viso Prancūzijoje MSIG atliko subendrintą 20 metų laisvės atėmimo bausmę, paskirtą įvairiose teismo bylose, kuriose buvo priimti konkretūs apkaltinamieji nuosprendžiai; prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas net pakartojo tam tikras šių nuosprendžių pastraipas:
- 10 2000 m. vasario 21 d. *Tribunal correctionnel de Paris* (Paryžiaus baudžiamasis teismas, Prancūzija) už akių priimtu nuosprendžiu pagal Prancūzijos baudžiamojo kodekso 4211 straipsnį skyrė 5 metų laisvės atėmimo bausmę už „dalyvavimą nusikalstamame susivienijime siekiant rengti teroro aktą“ 1996 m. Prancūzijos teritorijoje.
- 11 Prancūzijos teismo nuosprendyje nurodyta, kad tam tikruose perimtuose dokumentuose MSIG vienu iš savo teroristinių slapyvardžių („Amboto“) prisistato kitam asmeniui, kuris susitiko su MSIG ir užšifruota kalba pavedė jai pagaminti sprogmenis. Iš kito asmens perimtame dokumente minimas transporto priemonės valstybinis numeris, kuris aiškiai skirtas MSIG.
- 12 Šiame Prancūzijos nuosprendyje ETA taip pat apibūdinta kaip hierarchinė organizacija, kuri, siekdama Ispanijos Baskų krašto ir Prancūzijos Baskų krašto nepriklausomybės, rengė ir vykdė žmogžudystes ir pastatų bei automobilių sprogdinimą. Jame konstatuota, kad šios veikos buvo bendros strategijos dalis ir finansuotos iš turto prievartavimo gautomis lėšomis. Organizacija aprūpino savo narius ginklais, mokė jais naudotis, teikė suklastotus dokumentus ir slaptą apgyvendinimą, taip pat palengvino jų judėjimą.
- 13 2000 m. vasario 23 d. *Tribunal correctionnel de Paris* už akių priimtu nuosprendžiu pagal Prancūzijos baudžiamojo kodekso 421-1 straipsnį skyrė 5 metų laisvės atėmimo bausmę taip pat už „dalyvavimą nusikalstamame susivienijime siekiant rengti teroro aktą“ 1996 ir 1997 m. Prancūzijos teritorijoje.
- 14 Prancūzijos teismo nuosprendyje konstatuota, kad tam tikruose dokumentuose, perimtuose Prancūzijoje iš kito asmens ir susijusiuose su tam tikra pinigų suma, MSIG minima vienu iš teroristinių slapyvardžių („Tomasa“); ji nurodyta kaip sprogmenų ir mokymo dirbti su sprogmenimis medžiagos gavėja. MSIG pasirašė iš kito asmens Prancūzijoje perimtą dokumentą; tas asmuo turėjo nuvežti dokumentą į Ispaniją. Kitus dokumentus, Prancūzijoje perimtus iš kitų ETA narių, taip pat pasirašė „Tomasa“.
- 15 Be to, šiame Prancūzijos teismo nuosprendyje nurodyta, kad, remiantis Prancūzijos institucijų iš Ispanijos institucijų gauta informacija, MSIG priklausė teroristų grupuotėms „Araba“ ir „Madrid“.
- 16 2003 m. vasario 13 d. *Tribunal correctionnel de Paris* už akių priimtu nuosprendžiu pagal Prancūzijos baudžiamojo kodekso 421-1 straipsnį skyrė 5 metų laisvės atėmimo bausmę ir nustatė galutinį draudimą atvykti į Prancūziją

taip pat už „dalyvavimą nusikalstamame susivienijime siekiant rengti teroro aktą“ 1997 m. Prancūzijos teritorijoje.

- 17 Šiame nuosprendyje pakartota, kad MSIG priklausė grupuotėms „Araba“ ir „Madrid“. Jame nurodyta, kad ji nuo 1993 m. tariamai buvo atsakinga už į policijos įrašus neįtrauktas ETA grupuotes ir buvo ieškoma Prancūzijoje pagal du Prancūzijos ikiteisminio tyrimo teisėjo išduotus arešto orderius ir tris Madrido teisėjų išduotus tarptautinius arešto orderius.
- 18 Be to, nuosprendyje konstatuota, kad MSIG yra įtraukta į 1987 m. Prancūzijoje perimtą ETA narių sąrašą. Jame pridurta, kad 1996 m. kitas teroristas prisipažino, jog MSIG, pasivadinusi slapyvardžiais „Marisol“ ir „Amboto“, organizavo mokymus Bordo (Prancūzija). Jos slapyvardis „Amboto“ nurodytas Prancūzijoje iš kito asmens perimtame dokumente. 1998 m. Prancūzijoje buvo perimtas dar vienas „Amboto“ pasirašytas spausdintas dokumentas. 1999 m. MSIG pirštų atspaudai nustatyti ant dviejų transporto priemonių valstybinių numerių, Prancūzijoje perimtų iš kito asmens. Dar vienas 2000 m. Meksikos Ispanijai išduotas teroristas prisipažino, kad 1997 m. MSIG dalyvavo organizacijos susitikime Prancūzijoje.
- 19 Taigi šiame Prancūzijos teismo nuosprendyje aplinkybė, kad MSIG dalyvavo teroro aktų rengimo grupėje, pripažinta įrodyta. Jame taip pat paminėti ankstesni MSIG atžvilgiu Prancūzijoje priimti nuosprendžiai už tokio paties pobūdžio veikas.
- 20 Trys pirma nurodyti už akių priimti apkaltinamieji nuosprendžiai įsiteisėjo 2013 m.
- 21 2010 m. gruodžio 17 d. *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija) sprendimu MSIG nuteista 20 metų laisvės atėmimo bausme, kuri kasacinėje instancijoje patvirtinta 2012 m. lapkričio 22 d. Paryžiaus baudžiamojo teismo sprendimu.
- 22 *Cour d'appel de Paris* sprendimas susijęs su veikomis, kurių senaties terminas nėra suėjęs, kurios nenagrinėtos ankstesniuose nuosprendžiuose ir kurios įvykdytos Prancūzijos teritorijoje iki 2004 m. kovo mėn. Šios veikos padarytos dalyvaujant ETA politinio aparato veikloje, t. y. siekiant rengti teroro aktus, numatytus Prancūzijos baudžiamojo kodekso 421-1 straipsnyje, įskaitant ginklų, šaudmenų ir suklastotų dokumentų laikymą, nusikalstamu būdu gauto turto slėpimą ir turto prievartavimą.
- 23 2014 m. vasario 13 d. *Cour d'appel de Paris* sprendimu bausmės buvo subendrintos: ankstesniais Prancūzijos teismų nuosprendžiais skirtos bausmės sujungtos į vieną 20 metų laisvės atėmimo bausmę. MSIG atliko šią bausmę Prancūzijoje, prieš ją perduodant Ispanijai.
- 24 Toliau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apskritai pamini tyrimus, atliktus dėl MSIG Prancūzijoje įvykdytų nusikalstamų veikų.

- 25 Jis pažymi, kad Prancūzijos policija, prokuratūra ir teismai MSIG atžvilgiu atliko plataus masto tyrimus dar iki jos laikino sulaikymo Prancūzijoje ir kad jie gavo tikslių žinių apie jos nusikalstamas veiklas, susijusias su ETA terorizmu Ispanijoje ir Prancūzijoje. Visų pirma jie surinko daug informacijos iš fizinių dokumentų ir skaitmeninių laikmenų, rastų per kratą namuose; jais MSIG tuo metu, kai buvo laikinai sulaikyta, dalijosi su kitu ETA lyderiu, slapyvardžiu „Sergio“.
- 26 Be to, *Brigade de Recherches de Bayona* (Bajonos tyrimų brigada, Prancūzija) ir *14.^a Section du Parquet de Paris* (Paryžiaus prokuratūros 14.^a skyrius) atlikus tyrimus, Prancūzijos tyrėjai gavo daug žinių apie MSIG, kuriai jie priskyrė slapyvardžius „Amboto“ ir „Tomasa“, vaidmenį ETA teroristinėje organizacijoje, nes 1998 m. netoli Bidart (Prancūzija) esančios degalinės aptarnavimo zonoje atsitiktinai buvo rastas „Amboto“ pasirašytas kompiuteriu rašytas laiškas, adresuotas grupei „Katu“ (tai pačiai, kuri iš esmės įvykdė Ovjedo išpuolį, nagrinėjamą baudžiamojoje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme).
- 27 Iš rasto laiško matyti, kad asmuo, kurio slapyvardis buvo „Tomasa“, organizavo ryšius su šia grupe (tuo metu veikusia Ispanijoje), numatė susitikimų su grupei nariais tvarką, nustatė, kaip tiekti medžiagos šiai grupei, teikė svarbius techninius nurodymus dėl tos medžiagos naudojimo ir kaip ETA lyderis dalyvavo vadovaujant teroristinėms veikoms, nurodydamas galimus šių veikų taikinius.
- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad visa Prancūzijos tyrėjų surinkta informacija neabejotinai buvo panaudota Prancūzijoje nagrinėtose baudžiamosiose bylose prieš MSIG ir kad Prancūzijos teismų turima išsami informacija apie MSIG veiklą Prancūzijoje pateikta nuosprendžiuose, kurie Prancūzijoje jos atžvilgiu priimti tiek už akių, tiek ją laikinai sulaikius. Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad Prancūzijos teismai įvairiose bylose nusprendė dėl visų Prancūzijoje MSIG įvykdytų nusikalstamų veikų, susijusių su Ispanijoje veikiančiomis ETA teroristų grupėmis, įskaitant grupę „Katu“.
- 29 Didelė dalis Prancūzijos policijos gautos ir parengtos informacijos taip pat buvo perduota Ispanijos policijai, kad ji galėtų ja remdamasi užbaigti savo tyrimus.
- 30 Kalbant apie teismo procesus Ispanijoje, MSIG buvo teisiama įvairiose baudžiamosiose bylose po to, kai 2019 m. Prancūzija perdavė ją atlikus Prancūzijoje skirtą subendrintą bausmę; kai kurios iš šių bylų susijusios su veikomis, kurias prieš persikeldama į Prancūziją ji įvykdė tik Ispanijoje kaip ETA narė, o kitos – su jos, kaip ETA lyderės, dalyvavimu Prancūzijoje vykdančiais teroro aktais Ispanijoje. Būtent viena iš pastarųjų veikų yra šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas.
- 31 Pažymėtina, kad 2023 m. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nutartimi buvo subendrintos bausmės, kurios Ispanijoje MSIG skirtos aštuoniais

galutiniais nuosprendžiais. Subendrinus bausmę, pagal *Código Penal* (Baudžiamasis kodeksas) ir *Ley de Enjuiciamiento Criminal* (Baudžiamojo proceso įstatymas) buvo nustatyta bendra 30 metų laisvės atėmimo bausmės riba, nes nusikaltimai pripažinti susijusiais.

- 32 Vis dėlto, nors Prancūzijos ir Ispanijos nuosprendžiai teisiniu požiūriu yra susiję, teisiškai neįmanoma subendrinti jais skirtų bausmių. Dėl to MSIG, atlikusi Prancūzijoje skirtą subendrintą bausmę (20 metų), turi atlikti Ispanijoje skirtą subendrintą bausmę (ne mažiau kaip 30 metų), taigi bendra laisvės atėmimo bausmės trukmė – ne mažiau kaip 50 metų.
- 33 Be to, Ispanijoje už teroristinius nusikaltimus skirtoms bausmėms taikoma speciali bausmės vykdymo tvarka, pagal kurią ribojama galimybė gauti leidimą išeiti iš įkalinimo įstaigos, pereiti į kalinimo švelnesnėmis sąlygomis įstaigą ir gauti lygtinį paleidimą, o tai papildomai apsunkina bausmę, palyginti su įprasta laisvės atėmimo bausmės atlikimo tvarka.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 34 Minėtuose Prancūzijos teismų nuosprendžiuose teismai ištyrė ir įvertino visą MSIG, kaip ETA lyderės, nusikalstamą veiką Prancūzijoje.
- 35 Ši veika – tai vadovavimas į policijos įrašus neįtrauktoms ETA grupuotėms, veikusioms Ispanijoje, šiuo atveju grupuotei „Katu“ (ETA operacijų planavimas ir priemonių išpuoliams vykdyti parūpinimas), ir dalyvavimas įvairiais laikotarpiais rengiant teroristinius išpuolius, kurie Ispanijoje įvykdyti tuo pačiu laikotarpiu, nagrinėjamu Prancūzijoje priimtuose nuosprendžiuose. Grupuočių nariai turėjo teisę savarankiškai nuspręsti dėl taikinių, naudodamiesi gauta medžiaga, ir po to pranešti ETA vadovybei apie išpuolio rezultatus.
- 36 Tais nuosprendžiais buvo skirtos laisvės atėmimo bausmės, kurių bendra trukmė – 35 metai ir kurios 2014 m. buvo subendrintos į vieną 20 metų laisvės atėmimo bausmę, nes nuspręsta, kad keturiais nuosprendžiais bausmės skirtos už tą pačią nusikalstamą veiką.
- 37 Priimdami nuosprendžius Prancūzijos teismai turėjo visą Prancūzijoje perimtą ETA medžiagą, kuri padėjo jiems tiksliai nustatyti MSIG vaidmenį šioje teroristinėje organizacijoje. Vėliau ši tyrimo medžiaga buvo perduota Ispanijos policijai, kad būtų užbaigti tyrimai dėl dar neišaiškintų faktinių aplinkybių, su kuriomis galėjo būti susiję įvairūs ETA nariai.
- 38 Daroma prielaida, kad ir kaltinamosios veika, įvertinta Prancūzijos teismų nuosprendžiuose, ir veika, nagrinėjama šioje Ispanijos byloje, buvo vykdomos tik Prancūzijoje, o MSIG niekada nebuvo išvykusi į Ispaniją.
- 39 Nors Prancūzijos nuosprendžiuose dėl specifinio jų rengimo būdo neminimos įrodytos konkrečios veikos, kaip Ispanijos nuosprendžiuose, o yra nurodyti

veiksmai, juose įvertintos visos veikos, kurias MSIG Prancūzijoje įvykdė kaip ETA lyderė, imdamasi veiksmų pasirengti tam, kad vykdant įvairias materialines veikas būtų atlikta daugybė Prancūzijos baudžiamojo kodekso 421-1 straipsnyje nurodytų teroro aktų.

- 40 Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad 2003 m. vasario 13 d. *Tribunal de grande instance de Paris* (Paryžiaus apygardos teismas, Prancūzija) nuosprendyje konstatuota, jog „kaltinamoji 1997 m. ir nuo nenustatyto laiko dalyvavo ETA-MILITAR grupėje, sudarytoje arba įsteigtoje siekiant rengti teroro aktus“, ir yra nurodyti jos veiksmai, atlikti tuo metu, kai įvykdytas išpuolis Ovjede.
- 41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas 2021 m. jau yra priėmęs nuosprendį dėl išpuolio Ovjede; jame jis pripažino, kad egzistuoja tarptautinio pobūdžio *res judicata*, nes yra susidariusi situacija *bis in idem*, atsižvelgiant į kelis Prancūzijos teismų nuosprendžius, priimtus MSIG atžvilgiu dėl jos, kaip ETA organizacijos lyderės, veikos Prancūzijoje, ir į MSIG dalyvavimą rengiant išpuolius, laiko požiūriu apimančius šioje byloje nagrinėjamas veikas.
- 42 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuosprendis 2023 m. buvo panaikintas *Tribunal Supremo* antrosios kolegijos sprendimu Nr. 238/2023.
- 43 *Tribunal Supremo* iš esmės pritarė prokuroro argumentams, kad „(Prancūzijos) nuosprendis neapima net bendro ar neapibrėžto pobūdžio dalyvavimo konkrečioje teroristinėje veikoje“, todėl situacijos *bis in idem* nėra. *Tribunal Supremo* pažymėjo, kad negali „laikyti išspręstu klausimo, kuris nebuvo teismo nagrinėjimo dalykas“, pripažino, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuosprendyje trūksta motyvų, ir nurodė šiam teismui priimti naują nuosprendį.
- 44 Kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, šiuo metu jis vykdo baudžiamąjį procesą, kad būtų priimtas naujas nuosprendis.
- 45 Nors dauguma šio teismo baudžiamųjų bylų kolegijos narių yra įsitikinę, kad tarptautinė situacija *bis in idem* egzistuoja, *Tribunal Supremo* šiai pozicijai nepritaria, dėl to prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teikia ESTT klausimus, remdamasis savarankišku ir europiniu sąvokos *bis in idem* pobūdžiu ir tuo, kad nagrinėjamoje byloje yra naudinga vadinamoji Europos teisės perspektyva.
- 46 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, Europos lygmeniu kilus ginčui dėl sąvokos *ne bis in idem*, yra svarstomas materialinių veikų tapatumas, suprantamas kaip neatskiriamai tarpusavyje susijusių veikų ar faktinių aplinkybių visuma, neatsižvelgiant į teisinį jų ar saugomo teisinio intereso kvalifikavimą. Jis remiasi Teisingumo Teismo sprendimais *Van Esbroeck* (C-436/04), *Van Straaten* (C-150/05) ir *Kretzinger* (C-288/05).

- 47 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, jam kilusią problemą nelengva išspręsti dėl to, kad, vertinant situaciją *bis in idem* pagal skirtingas sistemas, kyla sunkumų dėl pačios sąvokos „veika“ ir kad įvairių valstybių narių teismų sprendimuose „veikos“ nurodytos nevienodai.
- 48 Pirma, šis teismas teigia, kad tradiciškai lyginamojoje teisėje pripažįstami du galimi aiškinimo variantai: viena vertus, pavyzdžiui, Vokietijos teisėje vyrauja samprata, pagal kurią „veika“ reiškia įvykusį faktą, atsietą nuo jo teisinio kvalifikavimo (natūralistinė teorija arba faktinis *idem*). Kita vertus, Ispanijos teismų jurisprudencijoje (pavyzdžiui, 2016 m. sausio 26 d. *Tribunal Supremo* sprendime Nr. 18/2016) vyrauja teorija, pagal kurią „veika“ yra teisinį turinį turinti sąvoka, reiškianti ne natūraliai įvykusį faktą, o jo priskyrimą prie vienos iš esamų nusikalstamų veikų rūšių (norminė teorija – teisinis *idem* arba nusikalstamas *idem*), ir kuri, kaip nurodyta, yra net intensyviau taikoma Prancūzijos jurisprudencijoje.
- 49 Šis sąvokų skirtumas svarbus nagrinėjamoje byloje: akcentuojant „teisinį *idem*“, o ne „faktinį *idem*“ nelengva suvokti, kad analizuojamuose Prancūzijos teismų nuosprendžiuose kalbama apie tą pačią veiką, dėl kurios pradėtas baudžiamasis persekiojimas Ispanijoje.
- 50 Antra, taip pat kyla jau minėta problema, kad Prancūzijos jurisprudenciją sudarančiuose nuosprendžiuose veikos dažnai nurodomos ne taip, kaip Ispanijos jurisprudencijoje: jos apibrėžiamos veikiau bendrai, remiantis nusikalstamų veikų aprašymais. Dėl to materialines veikas palyginti nelengva, net jei jos yra visiškai ar iš dalies tapačios.
- 51 Nagrinėjamoje byloje akivaizdu, kad tų pačių veikų teisinis kvalifikavimas nesutampa. Pagal Prancūzijos teisingumo sistemą nurodyta, kad MSIG, kaip teroristinės organizacijos lyderės, veikos – tai rengimasis teroro aktams (daugeliui aktų) atliekant vieną ar kelis veiksmus (net jei teroro aktus iš esmės įvykdė kiti asmenys). Atvirkščiai, pagal Ispanijos teisingumo sistemą MSIG dėl tos pačios veikos kaltinama nurodant, kad jos dalyvavimas nusikalstamoje veikoje prilygsta tiesioginiam veikos įvykdymui, nors konstatuota, kad veiką iš esmės įvykdė kiti asmenys.
- 52 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nepaisant tokio skirtingo teisinio vertinimo abiejose bylose yra nagrinėjamos tos pačios veikos. Vis dėlto, kadangi gali būti susidariusi tarptautinė situacija *bis in idem* ir taikoma Sąjungos teisė, o dėl to kyla nurodytų sunkumų, jis mano, kad reikia pateikti savo klausimus ESTT.
- 53 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia kitą, jo nuomone, ne mažiau svarbų klausimą: net jeigu būtų patvirtinta, kad egzistuoja situacija *bis in idem*, nes Prancūzijos teismo nuosprendžiuose nurodytos ir Ispanijoje nagrinėjamos veikos yra tapačios, kyla rimtų abejonių, ar dėl Ispanijos teisės normų jis gali savo nuosprendyje atsižvelgti į tokią situaciją *bis in idem*.

- 54 Be to, gali kilti ir kitų susijusių problemų. ESTT gali nuspręsti, kad nagrinėjamoje byloje nėra absoliutaus veikų tapatumo. Tačiau net jeigu taip būtų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad veikos bent jau glaudžiai susijusios, todėl turėtų būti atsižvelgta į jau priimtus Prancūzijos teismų nuosprendžius (nustatant skirtiną bausmę arba tam, kad Ispanijos teismo nuosprendyje būtų galima įvertinti visas teisines situacijas, kurioms esant jau įvertintos veikos gali turėti įtakos nagrinėjamoms veikoms, arba apribojant subendrintas bausmes, kaip yra privaloma nuosprendžio vykdymo etape). Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas labai abejoja, ar tokiu atveju jis galėtų atsižvelgti į bausmių proporcingumo principą.
- 55 Tokių abejonių kyla dėl to, kad, kaip jis teigia, Ispanijos teisės sistemoje nėra jokių nuostatų, leidžiančių atsižvelgti į ankstesnius kitų valstybių narių nuosprendžius, priimtus dėl tapačių arba susijusių veikų.
- 56 Be to, Organiniame įstatyme Nr. 7/2014 (kuriuo, be kita ko, į nacionalinę teisę perkeltas Pamininis sprendimas 2008/675/TVR) įtvirtintos toliau nurodytos nuostatos.
- 57 14 straipsnio 2 dalyje numatyta: „<...> Kitų valstybių narių priimti galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai nedaro jokio poveikio toliau išvardytiems sprendimams ir dėl jų šie sprendimai negali būti panaikinami ar peržiūrimi: <...>
- 58 b) apkaltinamiesiems nuosprendžiams, priimtiems vykstant vėlesniems procesams Ispanijoje dėl nusikalstamų veikų, padarytų prieš kitos valstybės narės teismui priimant apkaltinamąjį nuosprendį;
- 59 c) nutartims, kurios buvo arba turi būti priimtos pagal Baudžiamojo proceso kodekso 988 straipsnio trečią pastraipą ir kuriose nustatyti bausmių, įskaitant nurodytas b punkte, vykdymo apribojimai.“
- 60 Vienintelėje papildomoje nuostatoje nurodyta: „Jokiu atveju neatsižvelgiama į <...> apkaltinamuosius nuosprendžius, kuriuos Europos Sąjungos valstybės narės teismas priėmė iki 2010 m. rugpjūčio 15 d.“
- 61 Remdamasis tuo, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad ši nuostata yra absoliuti:
- 62 (1) joje aiškiai draudžiama atsižvelgti į minėtus galutinius Prancūzijos teismų nuosprendžius (pagal kuriuos bausmė jau yra atlikta), priimant nuosprendžius dėl tų pačių veikų Ispanijoje. Tai reiškia, kad net negalima vertinti, ar yra susidariusi situacija *bis in idem*. Šis draudimas, susijęs su nuosprendžiais, priimtais iki 2010 m. rugpjūčio 15 d., taip pat numatytas Organinio įstatymo Nr. 7/2014 vienintelėje papildomoje nuostatoje;
- 63 (2) žinoma, jeigu konstatuota, kad situacijos *bis in idem* nėra, tačiau egzistuoja veikų sutaptis (nes veikoms būdingas vieningumas, jas sieja glaudus ryšys, jos yra kitaip susijusios ir t. t.), pagal tą nuostatą taip pat negalima pripažinti ankstesnių

Prancūzijos teismų nuosprendžių tam tikrų pasekmių baudžiamojo persekiojimo etape, siekiant priimti atitinkamą nuosprendį;

- 64 (3) be to, pagal minėtą nuostatą draudžiama pripažinti tam tikras ankstesnių Prancūzijos teismų nuosprendžių pasekmes vėlesniame nuosprendžio vykdymo etape, nes aiškiai numatyta, kad į šiuos nuosprendžius neatsižvelgiama subendrinant bausmę ir nustatant jos ribą.
- 65 Dėl nuosprendžio vykdymo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad pagal nurodytus dabartinius Ispanijos teisės aktus dvigubas baudžiamasis persekiojimas Prancūzijoje ir Ispanijoje reikštų, jog tuo atveju, jeigu MSIG būtų galutinai pripažinta kalta Ispanijoje, ji turėtų, be Prancūzijoje atliktos subendrintos 20 metų laisvės atėmimo bausmės, atlikti 30 metų laisvės atėmimo bausmę, kuri greičiausiai būtų paskirta Ispanijoje subendrinus ją su kitomis Ispanijoje skirtomis bausmėmis. Tai reikštų, kad bendra minimali faktinio realaus laisvės atėmimo bausmė yra 50 metų, nes negalima subendrinti Prancūzijoje ir Ispanijoje subendrintų nuosprendžių ir skirti vieną ribotos trukmės bausmę. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tokiomis aplinkybėmis bausmė yra labai neproporcinga ir dėl to MSIG diskriminuojama asmenų, nuteistų tik vienoje šalyje (pavyzdžiui, veikas Ovjede faktiškai įvykdžiusių asmenų), atžvilgiu.
- 66 Yra ne tik numatyta tokia ilga trukmė, bet ir specialiame teisės akte dėl terorizmo, t. y. Organiniame įstatyme Nr. 7/2003, užtikrinta, kad Ispanijoje skirta bausmė būtų įvykdyta visiškai ir veiksmingai, – tai riboja ir apsunkina galimybę gauti lygtinį paleidimą ir pereiti į kalinimo švelnesnėmis sąlygomis įstaigą, palyginti su įprasta bausmės atlikimo tvarka, o tai papildomai labai apsunkina bausmę.
- 67 Be to, Ispanijoje MSIG skirtai bausmei taip pat nebus taikomi peržiūros mechanizmai, kurie būtų taikomi, jeigu ji būtų nuteista laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausme, kuri gali būti peržiūrima. Tai reiškia, kad *de facto* MSIG situacija atliekant bausmę būtų dar sunkesnė, nei skyrus laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmę, kuri gali būti peržiūrima.
- 68 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad toks kalinimas viršija bet kokius priimtinius, protingus ir civilizuosius konstitucinius laisvės atėmimo bausmės atlikimo standartus ir tiesiogiai prieštarauja Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijai, susijusiai su laisvės atėmimo bausmėmis, ir Europos žmogaus teisių konvencijos 3 straipsniui. Jis laikosi nuomonės, kad šis kalinimas netgi gerokai viršija laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės peržiūros standartus, nustatytus Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimuose bylose *Vinter prieš Jungtinę Karalystę*, *Magyar prieš Vengriją* ir *Bancsók ir Magyar prieš Vengriją*.